

A Fine Madness: »Ted McCords kamera i hastig aktion på gaderne i Samsons farvemættede New York« (Sean Connery).

fniserier både før og efter den dejlige forførelse. Men Joanne Woodward som Rhoda, Samsons kone, er anderledes end disse piger. Hun kender simpelt hen Samson, og hun tror på ham. Måske ikke på hans poesi eller hans talent – hun tror på ham selv, og hun ved noget om det, som filmen inderst inde handler om: hengivenhed mellem mennesker. Hun er knyttet til ham, koste hvad det vil, og hun kan hans jargon. Joanne Woodward er et unikum af loyalitet og hidsighed i denne rolle, som hun spiller med fantastisk fornemmelse for alle nuancer hos det trofaste menneske, der ikke vil lade sig kujonere, men som heller ikke kan svigte.

»A Fine Madness« er en film af megen pludselighed. Den springer brutalt fra anekdote til anekdote, den pointerer ikke, men giver i glimt kommenterende billeder af byen og skæbnerne omkring Samson. En komedie i komedien udspilles, da Samson leger psykiater og roder op i et stykke jalousi-hysteri, og komedien hænger sammen med helheden. Alt omkring den gale Samson er lige så sindssygt som han selv – men måske er han den eneste, der magter sin opgave. Samson har et kald, og han vil holde fast ved det og ikke lade sig narre fra at opfylde det. Han er i virkeligheden en af de rene af hjertet.

John Addison har skrevet en musik, der synes at kende hvert et skift i filmens og heltens stemninger. Den er som filmen – urolig og melodios, snart voldsomt larmende, snart stilfærdig og nynnende. Og når den store læge med de heftige freudianismer nærmer sig, sender den mod vore øren en hyletone, der advarer os mod det umenneskelige.

Jørgen Stegelmann

How to Succeed in Business Without Really Trying (Hvordan man får succes uden at røre en finger)

Prod.: Mirisch Corp./David Swift, USA, 1967. Instr. og manus.: David Swift efter Abe Burrows, Jack Weinstock, Willie Gilbert's skuespil efter S. Meads roman. Foto: Burnett Guffey. Musik: Nelson Riddle. Klipn.: R. Winters og A. Jacobs. Dekor.: Robert Boyle. Medv.: Robert Morse, Michele Lee, Rudy Vallee, Anthony Teague, Maureen Arthur, Murray Matheson, Kay Reynolds, Sammy Smith, John Myhers, Jeff de Benning, Ruth Kobart, Carol Wothington, Janice Carroll, Lory Patrick, Patrick O'Moore, Wally Strauss, Dan Tobin, Robert Q. Lewis, John Holland, Paul Hatman, Justin Smith, George Fenneman, Anne Seymour. Dansk distr.: United Artists. Dansk premiere: 16. 11. 1967 i Imperial.

Når man prøver at danne sig et overblik over tressernes amerikanske film-musical, opdager man, at genrens mest vellykkede og vitale værker i dette tidsrum næsten alle har forsøgt at underlægge sig nye emne-områder, har søgt mod en større hverdagsrealisme og fastere jordforbindelse i udgangspunktet. Den eneste tresser-musical af format i den gamle *back stage*-stil er Mervyn LeRoys herhjemme skammelig oversete »Gypsy«, som Douglas McVay velfortjent bringer til ære og værdighed i sit fortræffelige oversigtsværk »The Musical Film«. Men Vincente Minnelli's »Bells Are Ringing« (»Det ringer, det ringer« 1960) var for størstedelen henlagt til noget så hverdagsgråt som en telefoncentral, »West Side Story« drog som bekendt storbymiljøets grusomhed ind i en ganske vist lidt pseudolitterært stileret handling, og George

Sidneys »Bye Bye, Birdie« (1962) havde solid grund under fødderne i sin satire over teenagerens pop-hysteri.

Fornemmelsen af, at det er inden for en mere »realistisk« sammenhæng, at den amerikanske musical vil have de bedste udviklingsmuligheder, bekræftes af dette efterårs to fremtrædende værker i genren, George Roy Hills »Millie« og David Swifts »How to Succeed in Business Without Really Trying«. Hvor den første hurtigt lader sine personer i stikken for at kaste sig ud i overlæssede, syntetiske tyver-pasticher og alskens litterær og filmisk indavl, tager den anden sit udgangspunkt i en hverdagslig situation, de fleste af os kan identificere os med: kampen for tilværelsen i et stort firma. Her hævdes ikke, at det er selve den manglende jordnærhed, der gør »Millie« til en dårlig film – blot må det fæstslås, at man også af en musical må kunne kræve et menneskeligt engagerende stof (som f. eks. den ligeledes tyver-tilbageskuende »Syng i sol og regn« rummede). Når vore to hjemlige musical-eksperter, Erik Ulrichsen og Jørgen Stegelmann, så ivrigt forsvarer lagkage-film som »Millie« og »Ziegfeld Follies«, drives æstetismen i mine øjne ud mod det farlige yderpunkt, hvor det helt uforpligtende og derfor uvedkommende finsmageri befinder sig.

»How to Succeed...« er ingen skelsættende musical-begivenhed, blot en lille oase i den ørkenvandring, vi i de senere år har måttet gennemtraske under Julie Andrews' tandpastasmilende og lettere androgyn le-delse. Det er et New York-eventyr om en ung mands sensationelt bratte opstigning til toppen i et stort firma, hvor alle kæmper mod alle og ingen tricks lades ubrugt. Fyren bruger ikke albuerne i egentlig for-

stand – han benytter sig udelukkende af snedig, omend meget åbenlys taktik og god gammeldags forstilling. Han er den pæne unge mand med én ting på hjernen – succes – og han forstår at trække i trådene på de rigtige tidspunkter, udnytte en situation og gennem skrupelløse manøvrer drage fordel af sine kolleger – dvs. sine modstanderes – svagheder.

Det er ikke nogen hård satire, selv om tonefaldet ofte er ret hårdkogt. Synsvinklen er »indforstået« – sådan er moderne mennesker nu engang, og de kunne uden tvivl blive bedre og mere ædle, men det sker næppe. Der tages ikke håndfast afstand fra den unge karrieremager. Han realiserer, hvad de fleste drømmer om, han er trods alle udleverende detaljer en venlig karikatur af den stræbsomme unge amerikaner, der ikke kan nære sig for de store ærgerrige drømme – måske er præsident-kandidaturen endda ikke helt uden for rækkevidde? Figuren er naturligvis ikke så lidt af en kliché, og der skal en fremragende skuespiller til at fylde den ud. Selv om Robert Morse's præstation har noget vist flakkende og centrumsløst over sig, får han dog glimrende fat på de to væsentligste karaktertræk: den hundeaegtigt logrende forbindtlighed og den bestandigt ulmende farlighed. Og helt originalt er hans dansende løb gennem New Yorks fortovsmylder, udtryk for en mærkelig bagvendt elegance og gnomagtig livsglæde.

Filmen synes stærkt inspireret af Stanley Donens og George Abbotts pioner-arbejde »The Pajama Game«, der for første gang flyttede sangen og dansen ud i fabriks- og kontormiljøet. Yderligere har begge film koreografi af Bob Fosse, men i »How to Succeed...« bliver det desværre kun til en enkelt gennemført danse-sekvens, »A Secretary Is No Toy«. Dette nummer er til gengæld med sin vittige og fantasifuldt ukonventionelle koreografi en fryd fra først til sidst – der arbejdes især overordentlig raffineret med rytmen ved hjælp af klik fra skrivemaskiner, hæleslag mod gulvet og blyant-slag mod skriveblokkene. Og ligesom i »The Pajama Game« forvandles det overfladisk set hverdagsgrå til noget humørfyldt og charmerende i musical-formens trolde-spejl. Den ranglede og bebrillede Kay Reynolds er en uimodståelig Kirsten Giftekniv i det både melodi- og tekstmæssigt glimrende »Been a Long Day«, der venligt ironiserer over ubeslutsomt kontor-flirteri, og Ruth Kobart er heller ikke til at stå for som den kontante, bowlingspillende sekretær, som fører an i det medrivende afslutningsnummer »Brotherhood of Man«.

Dekorationernes farvesammensætning er måske en tand grimmere end nødvendigt, og et par af de danseløse sangnumre havner i det lidt for statiske. Men David Swifts instruktion er rask og rørig, fuld af højt humør og sjove små-ideer, og der indflettes velberegnet *location*-optagelser fra New York. Det er vel overflødig at tilføje, at »How to Succeed...« som langt de fleste amerikanske musicals blev set af forholdsvis få herhjemme. Denne vor forbigående af en af de mest vitalitets-sprudlende og let tilgængelige genrer i filmhistorien er stadig en uløst gåde – og vil være det til den velkomne dag, da sociologerne tager bestik af danskerens uudgrundelige biografvaner.

Morten Piiil

Jerry Lewis i sin millionærforklædning (sammen med William Wellman, Jr.)

The Big Mouth (En frømand på krogen)

Prod. selskab: Jerry Lewis Films, Inc. — USA 1967. Distr.: Columbia. Producers: Jerry Lewis og Joe E. Stabile. Instr.: Jerry Lewis. Manus.: Jerry Lewis og Bill Richmond efter fortælling af Bill Richmond. Foto: W. Wallace Kelley og Ernest Laszlo. Farveproces: Pathecolor. Klipn.: Russel Wiles og Joe Luciano. Arkitekt: Lyle Wheeler. Dekor.: Frank Tuttle. Musik: Harry Betts. Tone: Charles J. Rice, Al Overton, Sr., og Jack Hayes. Kostumer: Moss Mabry og Guy Verhille. Instr. assistent: Rusty Meek. Medv.: Jerry Lewis, Harold J. Stone, Susan Bay, Buddy Lester, Del Moore, Paul Lambert, Jeannine Riley, Leonard Stone, Charlie Callas, Frank DeVol, Vern Rowe, Dave Lipp, Vincent Van Lynn, Mike Mahoney, Walter Kray, John Nolan, Eddie Ryder, William Wellman, Jr. Dansk premiere: 1. 12. 1967. Dansk distr.: Columbia.

Fortællingen i Jerry Lewis' seneste film »The Big Mouth« er nok absurd, men den er ikke af den grund uden et nærværende forhold til virkeligheden omkring os, og morsomst er filmen, når Jerry Lewis er mest realistisk i sin komik. Mindst morsom er den (kedelig er den aldrig) i scener, hvor Jerry Lewis i sin grimaseren søger og finder effekter fra tidligere films løse-revne klovnerier. Under filmen fornemmes det stærkt, at producenten, instruktøren, manuskriptforfatteren og skuespilleren Jerry Lewis fortsat befinder sig i et dilemma:

Hvordan kombinere publikums (formodede?) krav om hver gang at opleve den »gamle« Jerry Lewis med kunstnerens ubønhørlige krav til sig selv om en stadig udvikling – bort fra den rene farce til en mere vidtspændende og moden og realistisk komik?

Deraf filmens sine steder mærkelige splittethed, der intet har at gøre med den neurotisk splittede komik, der ganske vist tidligere har frydet med Lewis i lynende vittig udfoldelse, men samtidig også har manglet

en følelsesmæssig dækning bag de komiske ture, eller i hvert fald har været følelsesmæssigt for lukket.

Indledningsbilledet i »The Big Mouth« viser os Jerry Lewis siddende ved stranden som lystfisker. I en smuk, oval kameravælgelse, fotograferet fra luften, vender vi tilbage til udgangspunktet, og filmen slutter igen på samme sted. I de mellemliggende scener fortæller Lewis en nonsenshistorie om flere hold banditter på jagt efter nogle stjalne diamanter. Lewis indblandes i historien, fordi han som den ligevægtige bankmand Gerald Clamson ynder at fiske, og den dag filmens historie begynder, får han en frømand på krogen. Frømanden er såret og tilsyneladende døende, men han når at fremstamme nogle usammenhængende ord om diamanter og om at »dem« ikke må få fingre i diamanterne. Et kort uden præcise angivelser afleverer han også til Lewis, hvorefter scenen afbrydes af skyderi fra havet. Forvirret og forskræmt flygter Lewis. Han prøver usammenhængende at fortælle sin historie til nogle betjente, der kun tænker og taler i egne cirkler, og bedre går det ikke, da Lewis senere forsøger at gøre andre interesserede i fortællingen. I en vittig (men for lang) scene fortvivler Lewis over telefonvæsenets folk, der reagerer som automater og giver standardsvar.

Heller ikke på det nærliggende Hilton hotel har Lewis heldet med sig. Stadig usammenhængende forsøger Lewis at gøre den servile og pengesnobbende portier interesseret i historien, men først da han vender tilbage, forklædt som en excentrisk millionær (maskeringen er fra »The Nutty Professor«), viser hotellets personale ham respekt. Portrætteringen af pengemiljøet er meget ondt og meget morsomt, og i det hele taget har Lewis aldrig tidligere skildret omverdenen så grumt som i »The Big Mouth« og samtidig så – momentvis – komisk. Med en stok som rekvisit er Lewis i sin forklædning aggressivt kolerisk. Mulig-